

Sygn. akt I NSW 2262/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie z protestu wyborczego M. K.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej
przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 30 lipca 2020 r.

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 15 lipca 2020 r. (data oddania w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego) M. K. wniósł protest przeciwko wyborowi A. D. na Prezydenta Rzeczypospolitej, zarzucając naruszenie przepisów Konstytucji (art. 2, art. 127 ust. 1 i 3, art. 128 ust. 2, art. 228 ust. 7), a także przepisów Kodeksu wyborczego (art. 90 § 1, art. 132 § 5, art. 287, art. 289 § 1, art. 293 § 1 i 3, art. 296, art. 303, art. 326 § 2), poprzez: naruszenie zasady powszechności wyborów i ich równości; dokonanie wyboru kandydata, który nie został zgłoszony przez co najmniej 100.000 wyborców; zmianę terminu wyborów mimo niewprowadzenia stanu wyjątkowego; zmianę zasad przeprowadzania wyborów w terminie krótszym niż 6 miesięcy przed tą datą; stwierdzenie przez Państwową Komisję Wyborczą, że

nieprzeprowadzenie wyborów w terminie jest równoznaczne z brakiem kandydatów, co pozwoliło na przeprowadzenie ponownych „wyborów”; emitowanie przez Telewizję (...) bezkrytycznych materiałów dotyczących A. D. oraz krytycznych dotyczących R.T.; prowadzenie przez urzędników państwowych akcji agitacyjnej na rzecz A. D.

W odpowiedzi na protest Prokurator Generalny wniosł o pozostawienie go bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.

Stosownie do art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 979; dalej: u.wyb.2020) protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyniku wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020 w zakresie w niej nieuregulowanym stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r., poz. 684 i 1504 oraz z 2020 r., poz. 568; dalej: k.wyb.).

Art. 321 § 3 k.wyb. stanowi, że wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Stosownie do art. 322 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia protestu.

Relevantny z punktu widzenia niniejszej sprawy jest także art. 82 k.wyb., którego § 1 przewiduje, że przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub

2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Stosownie do art. 82 § 4 k.wyb. protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania.

Wobec powyższego, mając na uwadze, że art. 322 § 1 k.wyb. odsyła do treści całego art. 321 k.wyb., a zatem do wszystkich jednostek redakcyjnych tego przepisu, stwierdzić należy, iż sankcja w postaci pozostawienia protestu bez dalszego biegu dotyczy sytuacji, gdy protest pochodzi od osoby niewymienionej w katalogu podmiotów uprawnionych do dokonania tej czynności, zawartym w art. 82 § 4 k.wyb., został wniesiony z naruszeniem terminu bądź też nie spełnia wymagań formalnych stanowiących konstrukcyjne elementy protestu, określonych w art. 321 § 3 k.wyb., tj. gdy wnoszący nie formułuje konkretnych, mieszczących się w określonych w art. 82 § 1 k.wyb. podstawach wniesienia protestu zarzutów oraz nie przedstawia lub nie wskazuje dowodów, na których zarzuty te opiera.

W rozpoznawanym przypadku wnoszący protest nie sformułował zarzutów, które mieściłyby się w określonych przez art. 82 § 1 k.wyb. podstawach wniesienia protestu.

Podniesione przez M. K. zarzuty dotyczące naruszenia Konstytucji Rzeczypospolitej nie mieszczą się w podstawach wniesienia protestu z kilku przyczyn. Po pierwsze, normy konstytucyjne nie regulują procesu głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów. Tego rodzaju normy zostały zawarte w Kodeksie wyborczym, a w odniesieniu do przeprowadzonych wyborów prezydenckich – także w ustawie z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego.

Już z tego względu oczywistym jest, że zarzut naruszenia norm Konstytucji nie jest zarzutem odnoszącym się do naruszenia przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania czy ustalenia wyników wyborów. Po drugie, ustawodawca nie bez przyczyny ograniczył w art. 82 § 1 k.wyb. katalog zarzutów, które mogą stanowić podstawę wniesienia protestu. Protest przeciwko ważności wyborów wnoszony przez wyborcę ma bowiem służyć ochronie jego indywidualnych uprawnień, stąd formułowane zarzuty powinny być konkretne, odnoszące się do ściśle określonej sytuacji dotyczącej danego wyborcy, a nie abstrakcyjne – dotyczące ważności wyborów w ogólności. Jakkolwiek bowiem celem instytucji protestu wyborczego jest także zapewnienie prawidłowości procesu wyborczego jako całości, to cel ten ma charakter pośredni – zasadniczo prawo do wniesienia protestu powinno zaś służyć weryfikacji nieprawidłowości, które miały charakter realny i dotknęły bezpośrednio sfery uprawnień konkretnego wyborcy. Po trzecie wreszcie – a co się tyczy podnoszonej przez wnoszącego protest kwestii uzyskania tylko przez jednego kandydata wymaganej liczby podpisów poparcia – wskazać należy, że niedopuszczalnym jest kwestionowanie w ramach protestu wyborczego zgodności regulacji rangi ustawowej (dokładniej: art. 14 ust. 5 u.wyb.2020) z Konstytucją. W tej kwestii stanowisko może zająć wyłącznie Trybunał Konstytucyjny we właściwym postępowaniu, którego z całą pewnością nie inicjuje wniesienie protestu wyborczego.

Skoro zatem art. 14 ust. 5 u.wyb.2020 dopuścił możliwość uznania osoby zgłoszonej ponownie jako kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej za zarejestrowanego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. przez Marszałka Sejmu w kolejnym terminie (tj. w terminie 28 czerwca 2020 r. – pierwsza tura; 12 lipca 2020 r. – druga tura) to brak jest w ogóle podstaw do rozważania zarzutu naruszenia art. 90 § 2 k.wyb. oraz art. 303 § 1 k.wyb. Rozstrzyganie w przedmiocie prawidłowości przyjętych w u.wyb.2020 rozwiązań legislacyjnych, także na tle porównania ich treści z przepisami Kodeksu wyborczego, nie mieści się bowiem w określonym w art. 82 § 1 k.wyb. zakresie przedmiotowym protestu wyborczego.

Także pozostałe formułowane przez wnoszącego protest zarzuty nie odnoszą się do przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia

wyników głosowania lub wyników wyborów w rozumieniu art. 82 § 1 pkt 2 k.wyb. Jako „przepisy dotyczące głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów” można bowiem traktować tylko przepisy regulujące formalne procedury, znajdujące zastosowanie do postępowania przed ustawowymi organami wyborczymi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 czerwca 2015 r., III SW 54/15). Tymczasem wskazane przez M. K. przepisy Kodeksu wyborczego regulują w przeważającej mierze przebieg kampanii wyborczej, reguły jej prowadzenia, także w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, oraz sposób jej finansowania. Powołany przez wnoszącego protest art. 287 k.wyb. zawiera z kolei ogólne określenie zasad, według których winny być przeprowadzane wybory Prezydenta Rzeczypospolitej, i nie może stanowić samodzielnej podstawy protestu wyborczego. Jest to bowiem przepis wyrażający jedynie ogólne zasady prawa wyborczego, których wysoki poziom abstrakcji normatywnej powoduje, że bez powiązania z konkretnymi przepisami Kodeksu wyborczego dotyczącymi głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, „ucieleśniającymi” te ogólne wskazania, wykluczonym jest posługiwanie się owymi zasadami jako samodzielnymi podstawami protestu wyborczego. Co się zaś tyczy zarzutu odnoszącego się do uchwały nr 129/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 10 maja 2020 r. w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podkreślić należy, że przepisy Kodeksu wyborczego nie przewidują środka odwoławczego od powołanej wyżej uchwały – w szczególności nie jest możliwe jej zaskarżenie w ramach protestu wyborczego. Niezależnie od powyższego wskazać trzeba, że sam fakt wydania tej uchwały nie stanowi naruszenia przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów – także w tym zakresie protest M. K. wykracza zatem poza ramy przedmiotowe określone w art. 82 § 1 k.wyb.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 322 § 1 k.wyb., orzekł jak w sentencji postanowienia.